

PENSJON OG VALGMULIGHETER

Utdanningsforbundet Viken

Jon Rodvang

1

SPK's kursavdeling

9 ansatte

2022:

320 kurs (fysiske og digitale)
10 600 kursdeltakere
6 200 pensjonsprognoser /
veiledningssamtaler

2

Agenda

- Pensjonist – hva nå?
 - hvordan forberede seg til pensjonisttilværelsen?
- Litt om pensjonsreformen
- Folketrygden
 - Alderspensjon
- Offentlig tjenestepensjon (SPK)
 - Alderspensjon
 - AFP
 - Valgmuligheter og konsekvenser av valg
- Andre ordninger i Statens pensjonskasse
 - Uførepensjon
 - Etterlattepensjon
 - Boliglån
- Praktisk informasjon – nyttige kalkulatorer og nettsider

3

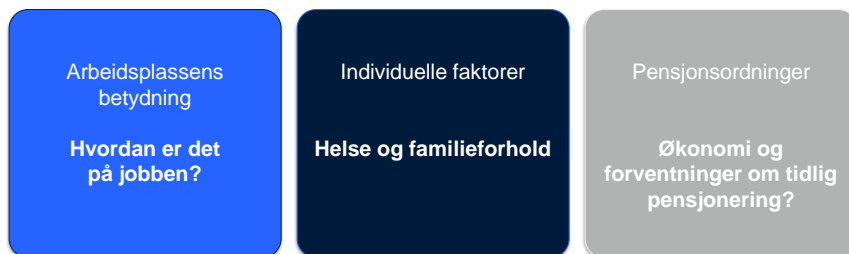
Pensjonist?

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

4

Hva påvirker valget?

Kilde: Senter for seniorpolitikk

Planlegg i god tid

Pensjonsreform 2011 – hvorfor?

- Lengre utdanning og senere inn i yrkeslivet
- Tidligere pensjonering
- Vi lever lenger
- Flere pensjonister

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

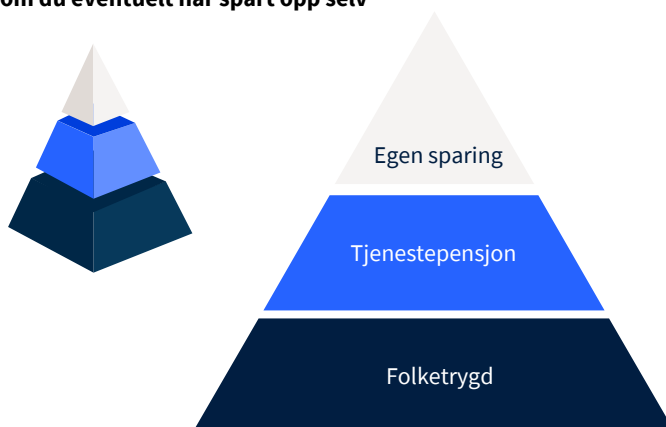
7

Alderspensjon består av tre deler

Alderspensjon fra folketrygden

Privat og offentlig tjenstepensjon fra dine arbeidsgivere

Den kapitalen/pensjonen som du eventuelt har spart opp selv

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

8

8

Grunnbeløpet «G»

A large, bold, dark blue letter 'G' is centered on the left side of the slide.

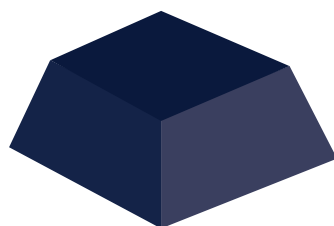
- Fastsettes av Kongen i statsråd
- 111 477 kr fra mai 2022
- Reguleres mai hvert år
- Benyttes til å beregne ytelser fra folketrygden
- Øker i takt med lønnsveksten

A large, solid blue shape that curves from the top left towards the bottom right, resembling a stylized 'G' or a large bracket, filling most of the slide area.

Folketrygden

Alderspensjon i folketrygden

- Obligatorisk trygdeordning for alle som er bosatt i Norge
- Administreres av Arbeids- og velferdsetaten (NAV)
- Finansieres løpende gjennom tilskudd fra statskassen

Folketrygd

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

11

Hovedpunkter for uttak av alderspensjon

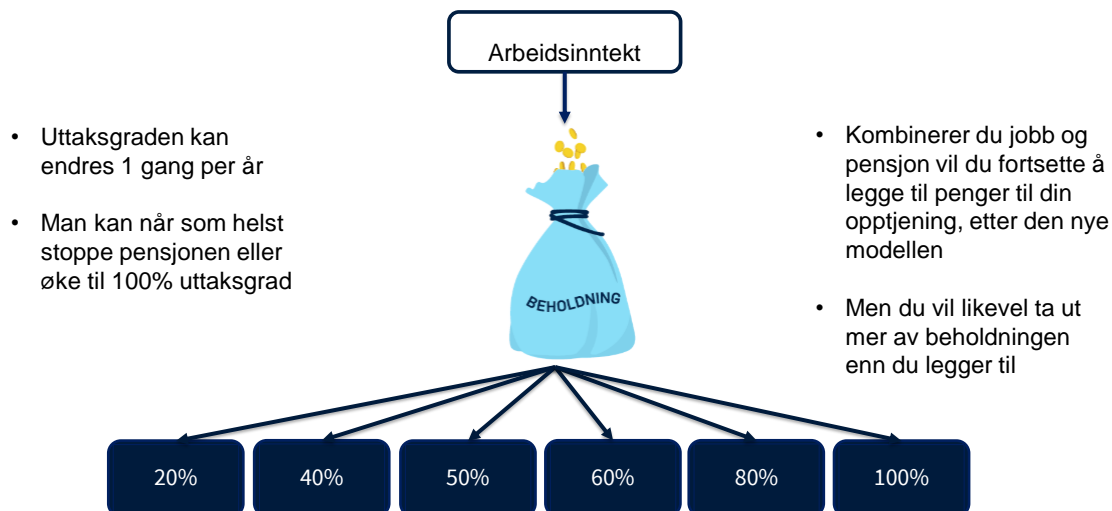
- Valgfritt uttakstidspunkt fra 62 til 75 år
 - Årlig pensjonsutbetaling reduseres ved tidlig uttak, ettersom utbetalingen skal deles over flere år
 - Vilkår for å ta ut pensjonen før fylte 67 år er at nivået ved uttak minst tilsvarer minste pensjonsnivå ved fylte 67 år
- Du kan jobbe så mye du vil ved siden av uten avkortning i pensjonen
 - Optjening fortsetter ved fortsatt inntekt
- Uttaksgrad
 - Pensjonen kan tas ut med 20, 40, 50, 60, 80 eller 100%
 - Uttaksgraden kan endres 1 gang per år
 - Man kan når som helst stoppe pensjonen eller velge 100% uttaksgrad
- Med innføring av nytt fleksibelt uttak er det samtidig innført nøytralitet og levealdersjustering
 - Nøytralitet: Sum utbetalt pensjon uavhengig av uttakstidspunkt
 - Levealdersjustering: Årlig utbetaling justeres for forventet levealder

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

12

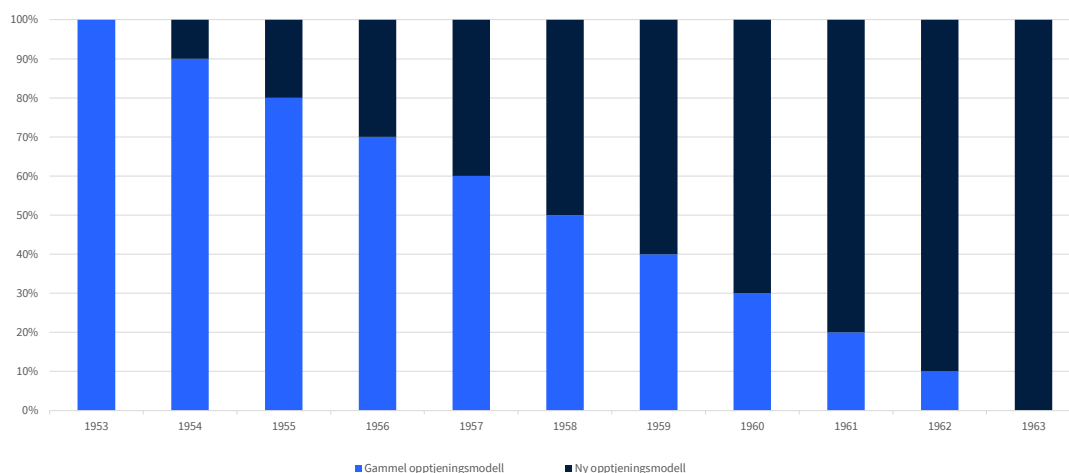
Valgfri uttaksgrad – ingen inntektsavkorting

SPK | STATENS PENSJONSKASSE

13

Innføring av ny opptjeningsmodell

SPK | STATENS PENSJONSKASSE

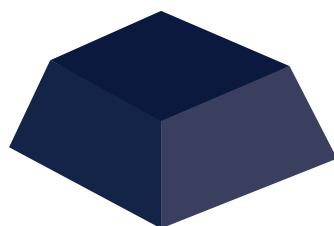
14

Alderspensjon i folketrygden fra NAV, «gammel ordning»

Opptjening

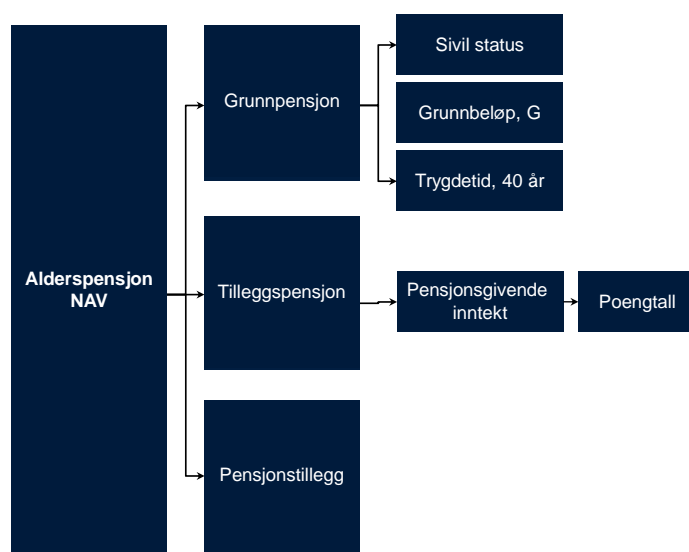
Gjelder fullt ut: født til og med 1953

Gjelder delvis: født mellom 1954 - 1962

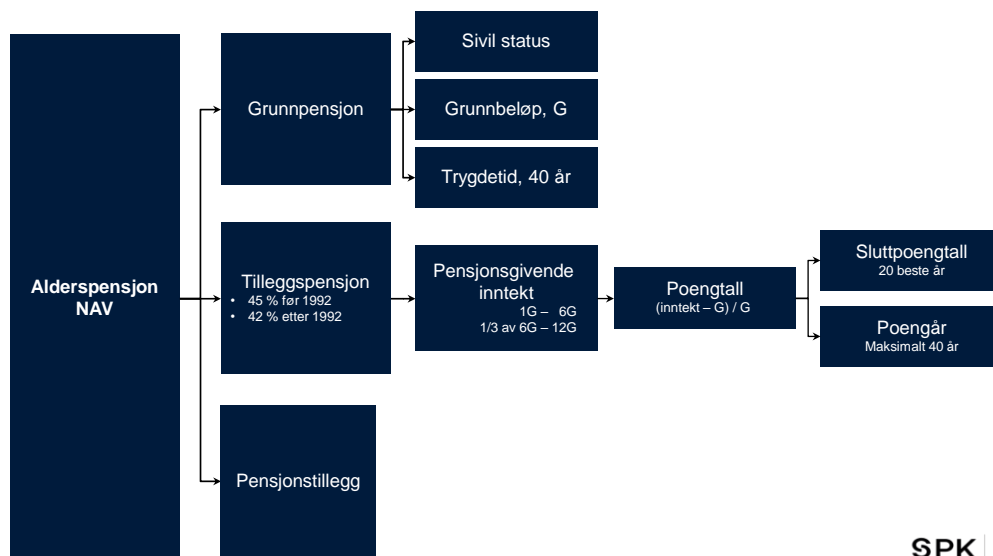
Folketrygd

Oppbygning av alderspensjon i NAV

År	Inntekt	Poengtall	Grunnbeløp
1975	19 200	0,75	11 000
1976	48 500	3,01	12 100
1977	58 300	3,35	13 400
1978	70 000	3,76	14 700
1979	69 800	3,59	15 200
1980	10 900		16 900
1981	23 100	0,21	19 100
1982	53 300	1,51	21 200
1983	109 000	3,82	22 600
1984	128 000	4,29	24 200
1985	147 000	4,68	25 900
1986	174 100	5,22	28 000
1987	202 500	5,98	29 000
1988	237 300	6,65	31 000
1989	245 900	6,52	32 700
1990	257 000	6,56	34 000
1991	261 500	6,37	35 500
1992	242 600	5,65	36 500

Oppbygning av alderspensjon i NAV

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

17

Forholdstall - levealdersjustering

- Forholdstall uttrykker forventet endring i antall leveår som pensjonsmottaker
- Brukes for å beregne årlig pensjon etter gammel opptjeningsmodell i NAV
- Fastsettes for hvert enkelt årskull ved fylte 61 år
 - Fastsatte forholdstall og prognoser finnes på nav.no

18

Eksempel på forholdstall

År	Mnd.	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962
67	0	1,049	1,055	1,062	1,068	1,075	1,083	1,091	1,099	1,108	1,115	1,123
67	1	1,044	1,051	1,057	1,064	1,070	1,078	1,086	1,094	1,103	1,110	1,118
67	2	1,039	1,046	1,052	1,059	1,066	1,074	1,082	1,090	1,098	1,105	1,113
67	3	1,035	1,041	1,048	1,054	1,061	1,069	1,077	1,085	1,094	1,101	1,109
67	4	1,030	1,037	1,043	1,050	1,056	1,064	1,072	1,080	1,089	1,096	1,104
67	5	1,025	1,032	1,038	1,045	1,052	1,060	1,068	1,076	1,084	1,091	1,099
67	6	1,021	1,027	1,034	1,040	1,047	1,055	1,063	1,071	1,080	1,087	1,095
67	7	1,016	1,023	1,029	1,036	1,043	1,050	1,058	1,066	1,075	1,082	1,090
67	8	1,011	1,018	1,024	1,031	1,038	1,046	1,054	1,062	1,070	1,077	1,085
67	9	1,007	1,013	1,020	1,026	1,033	1,041	1,049	1,057	1,066	1,073	1,081
67	10	1,002	1,009	1,015	1,022	1,029	1,036	1,044	1,052	1,061	1,068	1,076
67	11	0,997	1,004	1,010	1,017	1,024	1,032	1,040	1,048	1,056	1,063	1,071
68	0	0,993	0,999	1,006	1,012	1,019	1,027	1,035	1,043	1,052	1,059	1,067

Kilde: Nav.no

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

19

Eksempel: June Andersen

- Gift
- Sluttpoengttall: 4,38
 - tilsvarende gjennomsnittlig lønn på 600 000 kr i hennes 20 beste år frem til i dag *
- Opptjening før 1992: 8 år
- Opptjening etter 1992: 32 år
- Lønn i dag: kr 600 000

* Målt i dagens kroneverdi

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

20

Eksempel: June Andersen

Grunnpensjon	111 477 x 90 %	100 329
+		
Tilleggpensjon	111 477 x 45 % x 4,38 x 8/40 =	43 967
	111 477 x 42 % x 4,38 x 32/40 =	164 144
=		208 111
Basispensjon*		308 440

* Basispensjon er sum alderspensjon før levealdersjustering

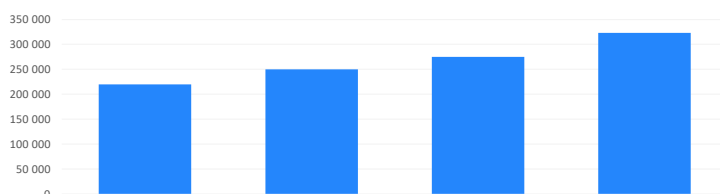
SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

21

Fleksibelt uttak for June Andersen, gammel ordning

Årlig pensjon

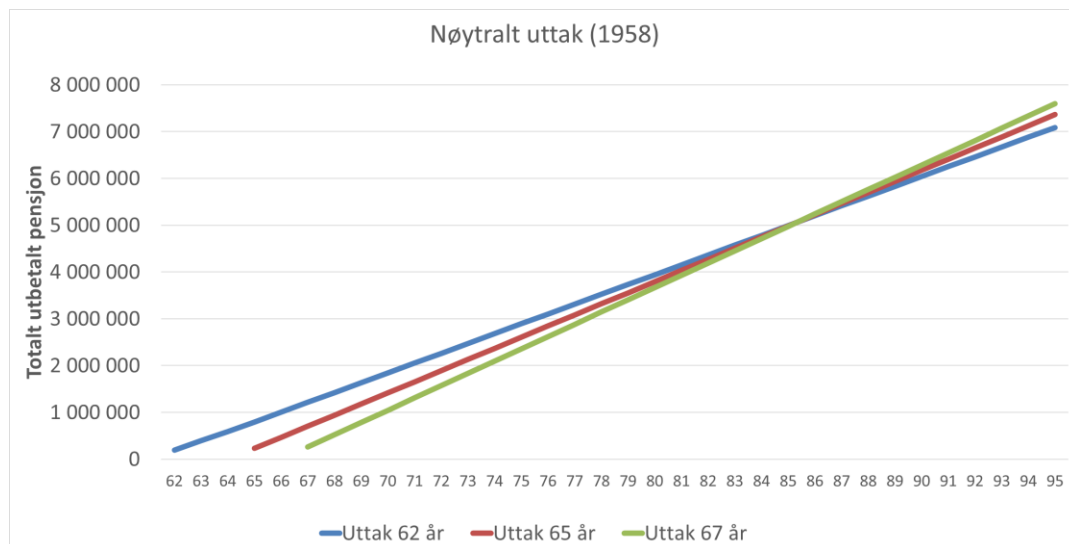

Uttaksalder	62 år	65 år	67 år	70 år
Basispensjon	308 440	308 440	308 440	308 440
Forholdstall	1,405	1,235	1,123	0,955
Årlig pensjon	219 530	249 749	274 657	322 974

Eksempel 1962-kullet, årlig gjennomsnittlig inntekt 600 000 kr i dagens kroneverdi

22

Nøytralitet

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

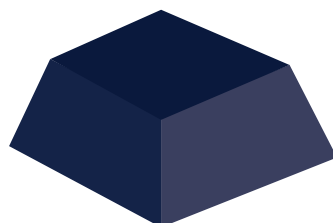
23

Alderspensjon i folketrygden fra NAV

Opptjening

Gjelder delvis: født mellom 1954 - 1962

Gjelder fullt ut: født fra og med 1963

Folketrygd

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

24

Hovedprinsipp

18,1%

Pensjonsgivende inntekt:

7,1 G
(kr 791 487)

0 kr

Årlig arbeidsinntekt - årlig opptjening

Pensjonsgivende inntekt:
18,1% av opp til 7,1 G*

Uføretrygd:
18,1% av tidligere
inntektsnivå opp til 7,1 G*

Dagpenger:
18,1% av opp til 7,1 G*

Omsorgsarbeid:
18,1% av 4,5 G**

Verneplikt:
18,1% av 2,5 G***

Født t.o.m. 1996: Alle år fra fylte 17 år
Født f.o.m. 1997: Alle år fra fylte 13 år

*7,1 G utgjør p.t. 791 487 kr

**4,5 G utgjør p.t. 501 647 kr

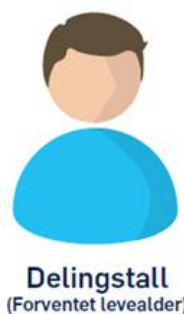
***2,5 G utgjør p.t. 278 692 kr

Årlig oppregulering

- Beholdningen blir oppregulert hvert år med den samme prosentsatsen som grunnbeløpet (G) øker med
- Man får altså «rente» på de pengene man har i beholdningen
- Dermed vokser beholdningen på to måter:
 1. Nye penger legges til hvert år
 2. Selve beholdningen oppreguleres hvert år

Alderspensjon fra folketrygden – ny modell

Delingstall

- Uttrykker forventet antall leveår som pensjonsmottaker
- Jo lenger man utsetter uttaket, jo lavere blir delingstallet
- Fastsettes for hvert enkelt årskull ved fylte 61 år
 - Prognoser på delingstallene finnes på nav.no

$$\text{Årlig pensjon fra NAV} = \frac{\text{Pensjonsbeholdning}}{\text{Delingstall}}$$

Eksempel på delingstall

År	Mnd.	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962
67	0	15,08	15,20	15,33	15,46	15,59	15,73	15,88	16,01	16,13
67	1	15,01	15,14	15,27	15,40	15,52	15,66	15,82	15,94	16,06
67	2	14,94	15,07	15,20	15,33	15,46	15,59	15,75	15,87	15,99
67	3	14,88	15,00	15,13	15,26	15,39	15,53	15,68	15,80	15,93
67	4	14,81	14,94	15,07	15,20	15,32	15,46	15,62	15,74	15,86
67	5	14,74	14,87	15,00	15,13	15,26	15,39	15,55	15,67	15,79
67	6	14,68	14,81	14,93	15,06	15,19	15,33	15,48	15,60	15,73
67	7	14,61	14,74	14,87	15,00	15,12	15,26	15,42	15,54	15,66
67	8	14,54	14,67	14,80	14,93	15,06	15,19	15,35	15,47	15,59
67	9	14,48	14,61	14,73	14,86	14,99	15,13	15,28	15,40	15,52
67	10	14,41	14,54	14,67	14,80	14,92	15,06	15,21	15,33	15,46
67	11	14,35	14,47	14,60	14,73	14,86	14,99	15,15	15,27	15,39
68	0	14,28	14,41	14,53	14,66	14,79	14,93	15,08	15,20	15,32

Kilde: Nav.no

Eksempel ny alderspensjon – June Andersen

- Født i 1962
- Pensjonsbeholdning ved 62 år: kr 3 909 600
 - Tilsvarende gjennomsnittsinntekt på ca. 540 000 kr*
 - Legger til grunn inntekt fremover på 600 000 kr
- 40 års opptjening ved 62 år
- Delingstall ved 67 år: 16,13
- Garantipensjonsnivå: kr 193 862
 - For enslige: kr 209 571

* I dagens kroneverdi

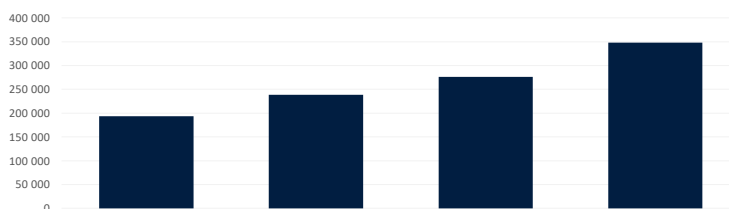
SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

31

Fleksibelt uttak for June Andersen, ny ordning

Årlig pensjon

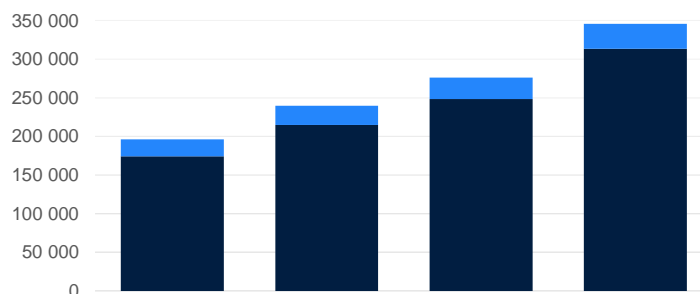

Uttaksalder	62 år	65 år	67 år	70 år
Beholdning	3 909 600	4 235 400	4 452 600	4 778 400
Delingstall	20,18	17,75	16,13	13,73
Årlig pensjon	193 736	238 614	276 045	348 026

32

Fleksibelt uttak for June Andersen

- Vektet beregning på 10 % gammel og 90 % ny opptjeningsmodell

Uttaksalder	62 år	65 år	67 år	70 år
Gammel opptjeningsmodell	21 953	24 975	27 466	32 297
Ny opptjeningsmodell	174 363	214 753	248 440	313 224
Sum årlig pensjon	196 316	239 728	275 906	345 521

33

To ulike opptjeningsmodeller

Gammel alderspensjon

- Grunnpensjon
- Tilleggspensjon
- 20 beste år
- 40 år gir full opptjening
- Inntekt fra 1G opp til 12G
1/3 mellom 6G og 12G
- Forholdstall
- Gjelder fullt ut for 1943-1953
- Gjelder delvis for 1954-1962

Ny alderspensjon

- Inntektpensjon
- Alleårsopptjening
- Inntekt mellom 0 og 7,1G
18,1% av inntekt
- Delingstall
- Gjelder delvis for 1954-1962
- Gjelder fullt ut for 1963 og yngre

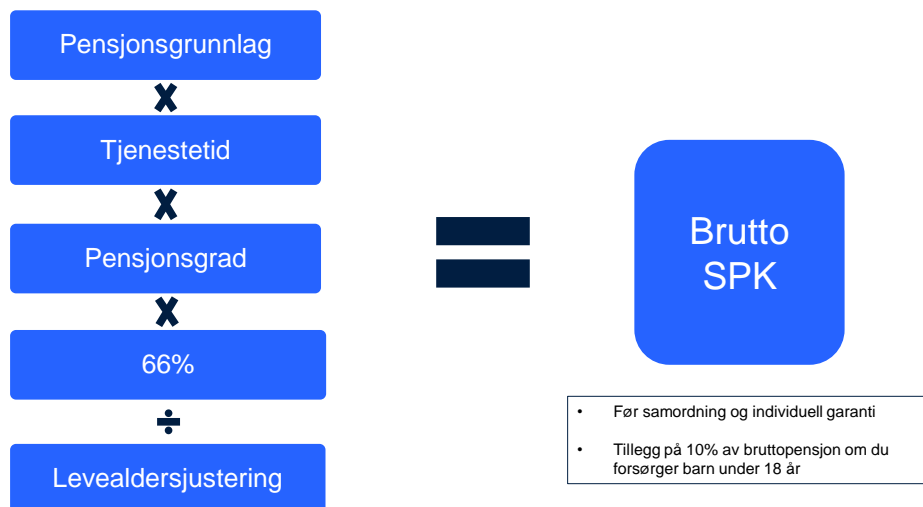
34

Årlig regulering

Pensjon under opptjening	Alderspensjon og AFP under utbetaling
Øker med lønnsvekst (G-reguleringen)	Øker med gjennomsnittet av lønns- og prisvekst
Opptjeningen økte med 4,77% fra 1. mai 2022	Minstepensjonsnivå blir regulert tilsvarende lønnsvekst. Tilsvarende pensjoner under opptjening.
	Årlig regulering av alderspensjon er 4,12%

Statens pensjonskasse
Alderspensjon for deg som er
født til og med 1962

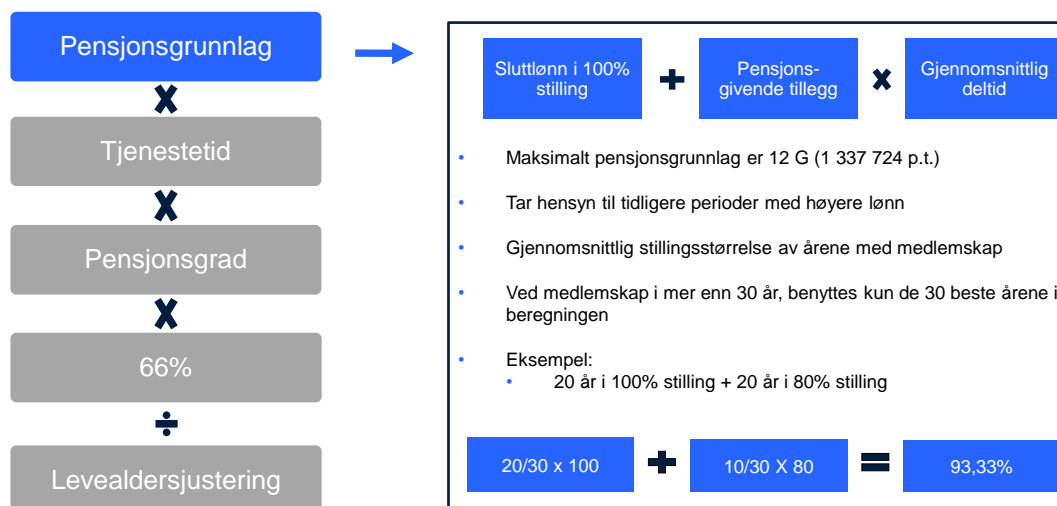
Brutto alderspensjon i SPK

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

37

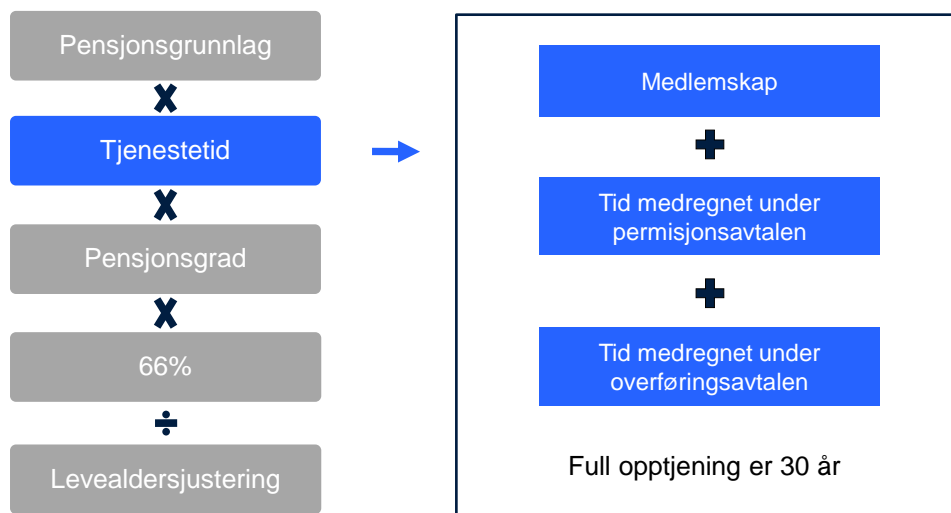
Brutto alderspensjon i SPK

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

38

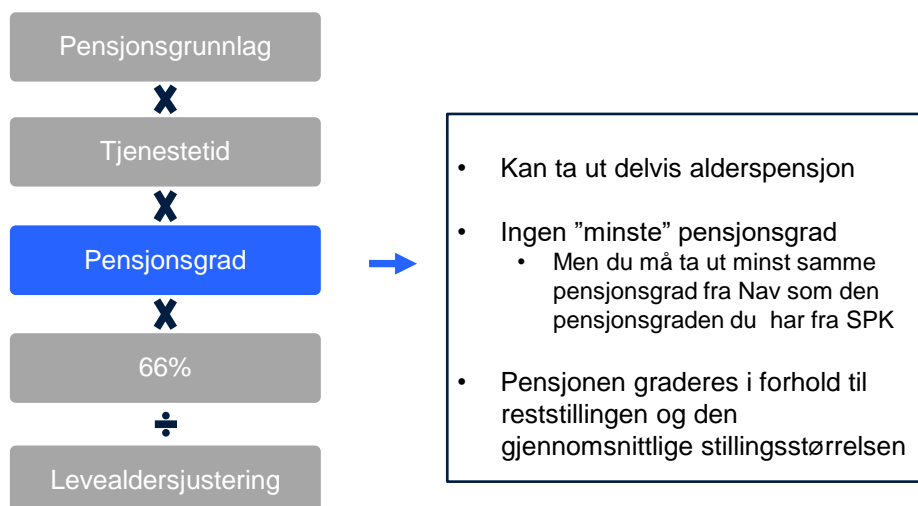
Brutto alderspensjon i SPK

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

39

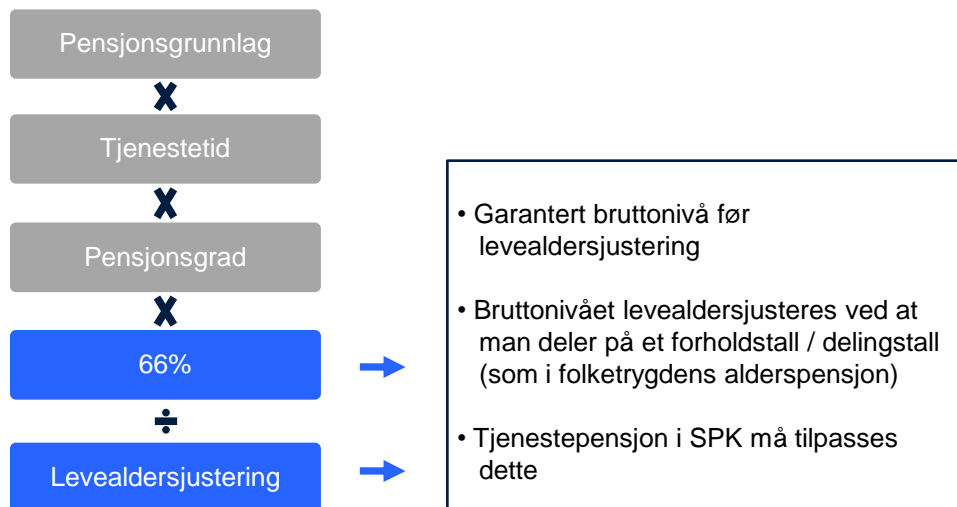
Brutto alderspensjon

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

40

Brutto alderspensjon i SPK

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

41

Eksempel - June Andersen – født 1962

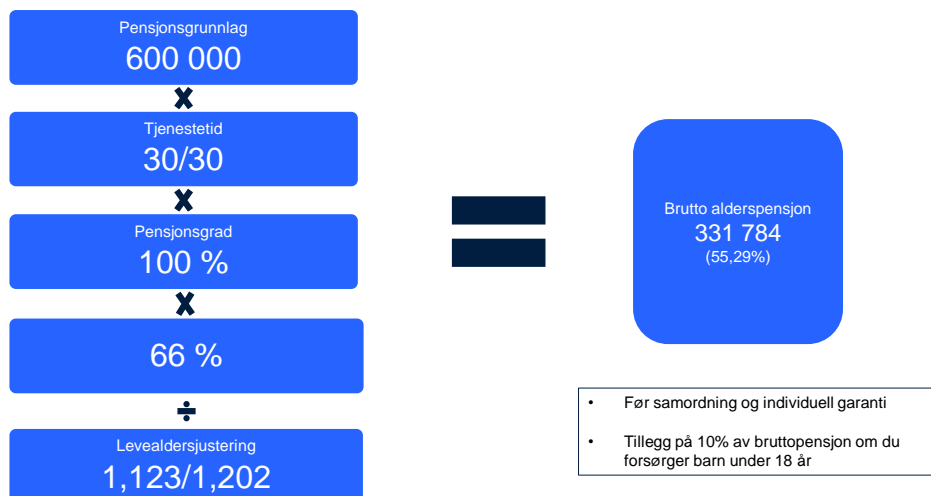

- June Andersen går av med full alderspensjon ved 67 år
- Hun har alltid hatt 100 % stilling
- June har 30 års tjenestetid
- Sluttlønnen er 600 000 kr
- Født i 1962
- Beregning av levealdersjustering
 - Justeringstall ved uttak 67 år er delingstall 16,13 delt på 13,42 = 1,202
 - Forholdstall ved 67 år er 1,123
- **Hva blir brutto SPK før samordning?**

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

42

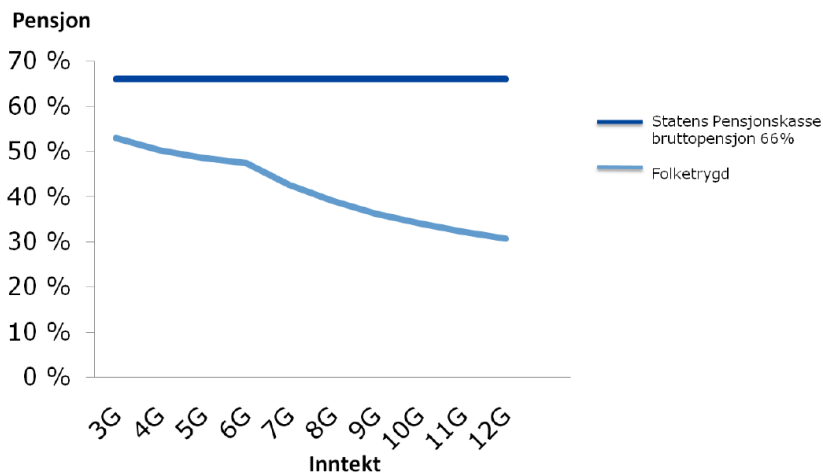
Eksempel – June Andersen – født 1962

Samordning

Samtidig uttak av alderspensjon fra Nav og SPK ved fylte 67 år

Brutto alderspensjon og samordning

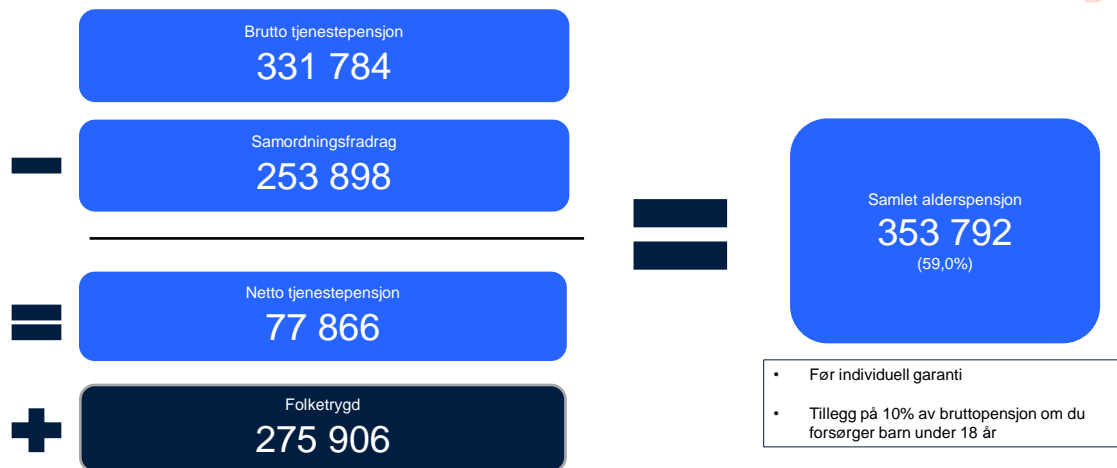
Samordning av alderspensjon

- Folketrygden utbetales alltid i sin helhet

- SPK beregner et samordningsfradrag for å finne sin andel av pensjonsutbetalingen

Samlet pensjon ved 67 år før individuell garanti

Individuell garanti

Før personer født til og med 1958

Individuell garanti: født t.o.m. 1958

- Årskullene til og med 1958 er garantert 66% av pensjonsgrunnlaget
 - Forutsetter 30 års opptjeningsstid
 - Forutsetter samtidig uttak av alderspensjon i folketrygden og Statens pensjonskasse fra fylte 67 år
 - Ved uttak av alderspensjon i folketrygden før fylte 67 år, beregnes garantien som om uttaket var ved fylte 67 år

Individuell garanti, delvis videreført

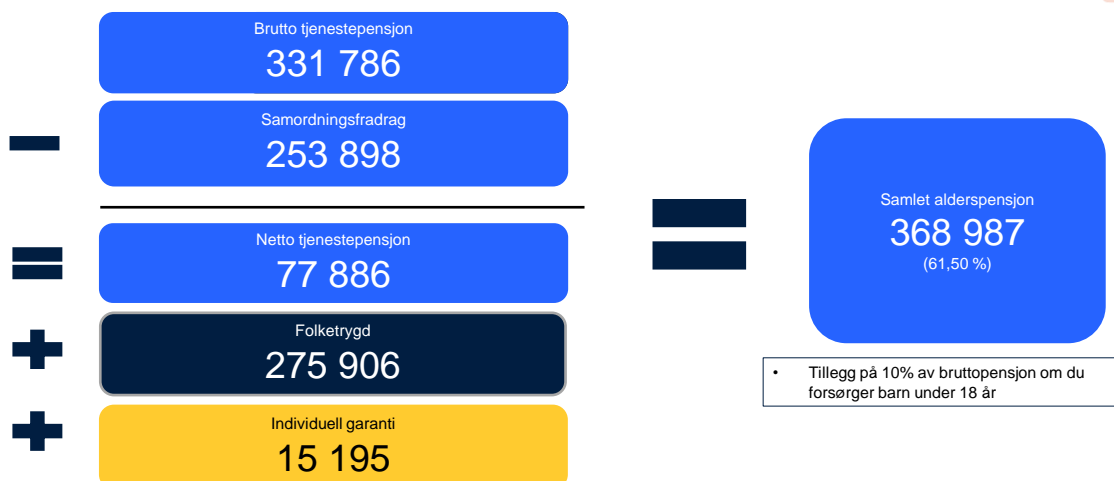
For årskull 1959 - 1962

Individuell garanti, fødselsår 1959 - 1962

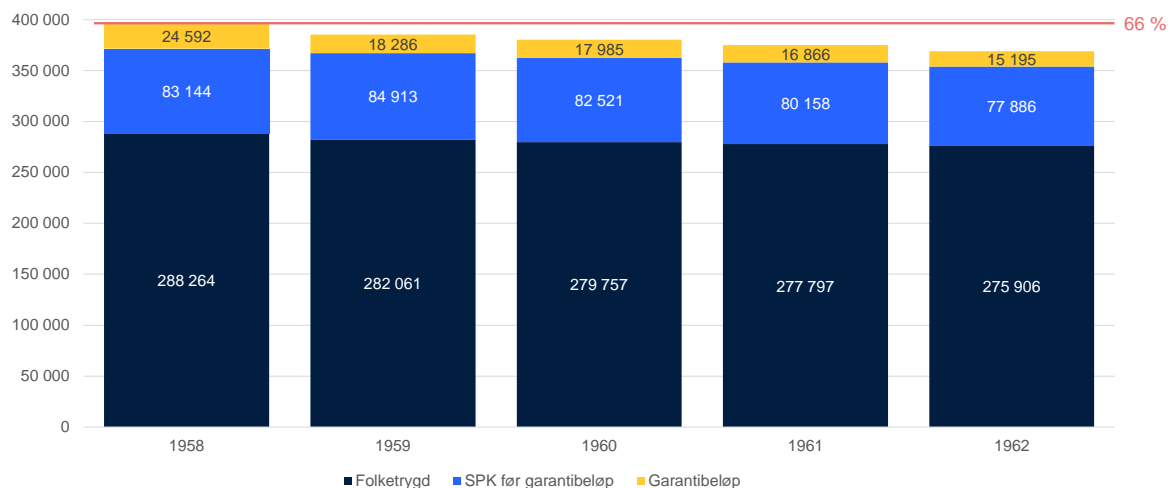
Får en andel av bruttogarantien :

- Trappes ned med årskull
 - 1959: 90 prosent av garantien
 - 1960: 80 prosent av garantien
 - 1961: 70 prosent av garantien
 - 1962: 60 prosent av garantien
- justeres ut fra forholdet mellom opptjening før 2011 og full opptjeningstid

Samlet pensjon (June Andersen)

Eksempel på individuell garanti, fødselsår 1958 - 1962

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

53

Men hva hvis...

... du ikke ønsker å ta ut alderspensjon samtidig i Statens pensjonskasse og folketrygden når du fyller 67 år?

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

54

Effekten av valgmuligheter for June født 1962

Født	1962
Pensjonsgrunnlag	600 000

Brutto tjenstepensjon

- samordningsfradrag

= Netto tjenstepensjon

+ Alderspensjon fra NAV

+ Garantitillegg

= Samlet pensjon

*) Pensjonen ved uttak 62 år var kr 196 316

**) Pensjonen ved uttaket 67 år var kr 275 906

Effekten av valgmuligheter for June født 1962

Født	1962
Pensjonsgrunnlag	600 000

	NAV 62 år* SPK 67 år	NAV 67 år SPK 67 år	NAV 67 år** SPK 70 år	NAV 70 år SPK 70 år
Brutto tjenstepensjon	331 784	331 784	389 819	389 819
- samordningsfradrag	253 898	253 898	319 237	319 237
= Netto tjenstepensjon	77 886	77 886	70 582	70 582
+ Alderspensjon fra NAV	223 964	275 906	296 136	345 521
+ Garantitillegg	15 195	15 195	0	0
= Samlet pensjon	317 045	368 987	366 718	416 103

Alderspensjon og inntekt

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

57

Alderspensjon fra SPK og inntekt

1. Inntekt fra "privat sektor" påvirker ikke pensjonen
2. Pensjonistlønn påvirker ikke pensjonen
 - Timesatsen er for tiden på kr 224* per time
3. Stilling som gir rett til medlemskap i en offentlig pensjonsordning gir reduksjon i alderspensjonen
 - Alderspensionister i Statens pensjonskasse er medlemmer også for arbeidsforhold under minstegrensen for rett til medlemskap i staten
 - Det kan være annet regelverk for rett til medlemskap for pensjonister i andre pensjonsordninger under overføringsavtalen
 - Pensjonen graderes i forholdet mellom pensjonsgrunnlaget og ny inntekt

* Satsen gjelder for 2022

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

58

Avtalefestet pensjon (AFP)

Årskull født t.o.m 1962

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

59

Avtalefestet pensjon = pensjon før ordinær aldersgrense

- AFP er en tariffestet avtale og er i det offentlige et alternativ for de som ønsker å trappe ned eller avslutte sitt yrkesaktive liv mellom 62 og 67 år
- Man **kan** kombinere AFP og inntekt, men **ikke** fritt
- Man **kan ikke** kombinere AFP og alderspensjon fra folketrygden
- AFP gir ikke opptjening i SPK
- Offentlig AFP skiller seg vesentlig fra privat AFP

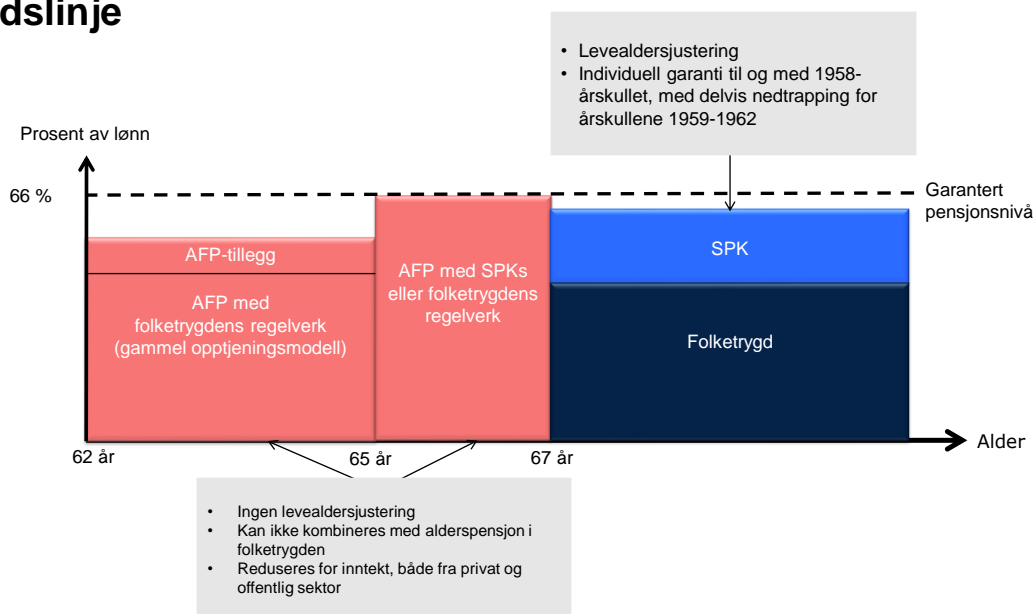
SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

60

Vilkår AFP

- Det må foreligge tariffavtale om AFP
- I lønnet arbeid på pensjoneringstidspunktet
- 10 poengår i folketrygden, eller 10 års medlemskap i SPK eller annen offentlig pensjonsordning etter fylte 50 år
- Inntekt på minst 1 G i årsinntekt året før uttak av pensjon
- Inntekt på minst 1 G omregnet til årsinntekt i uttaksåret

Tidslinje

AFP ved fylte 62 år – June Andersen

Folketrygdberegnet – beregnes etter gammel opptjeningsmodell for alle årskull

- Gift/samboende
- Sluttpoengtall 4,38
- Poengår 12/28
- Full opptjening 40 år i Folketrygden

Grunnpensjon	→	100 329
Tilleggspensjon	→	208 111
AFP-tillegg	→	20 400
AFP pr. år	→	328 840

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

63

AFP ved fylte 65 år – June Andersen

SPK

- Pensjonsgrunnlag: 600 000
- Gift/samboende
- Full opptjening 30 år

Folketrygden

- Sluttpoengtall 4,38
- Full opptjening 40 år

Folketrygdens regelverk	→	328 840
SPK's regelverk (66%)	→	396 000
AFP pr. år	→	396 000

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

64

Vilkår delvis/gradert AFP

- Uttak av delvis AFP kan først skje etter arbeidsgivers samtykke
- Ved delvis AFP må en
 - fratre minimum med 10% av en 100% stilling og
 - reststillingen må være minst 60% av en 100% stilling
- Gjelder også for deltidstilsatte
- Ved delvis uførepensjon kan AFP tas ut for resterende del av stillingen
- AFP-graden bestemmes av forholdet mellom «tidligere inntekt» og forventet inntekt

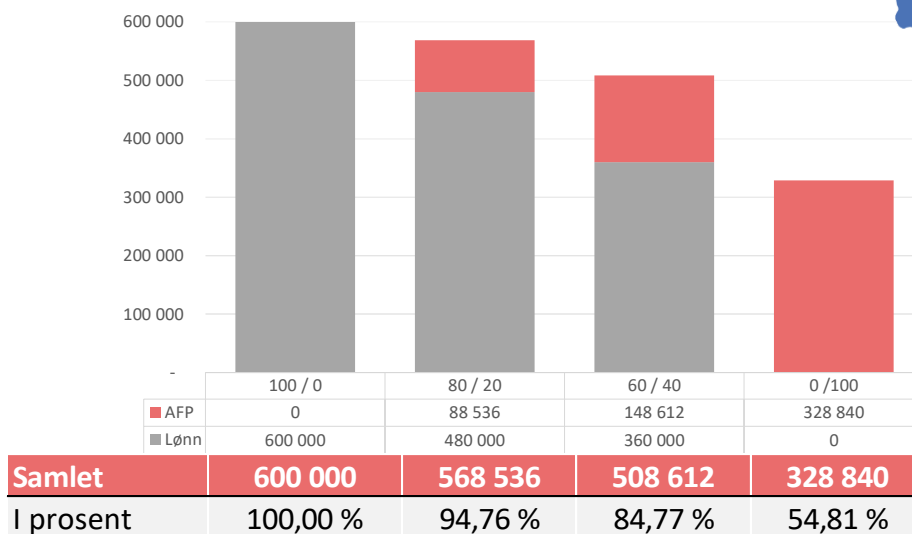
Beregning av «tidligere inntekt»

- Får betydning for:
 - maks AFP-beløp (maks 70% av tidligere inntekt)
 - beregning av delvis AFP-beløp (delvis AFP-grad = % av tidligere inntekt)
- Snittet av "de 3 beste av de 5 første av de 7 siste"
- Eksempel: Pensjonering i 2022
 - Snittet av de 3 beste poengårene multipliseres med G
 - $(5,92 + 5,89 + 5,87) / 3 = 5,89$
 - $5,89 \times 111\,477 \text{ kr} = 656\,849$
 - Rundes opp: 657 000 kr

Årstall	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Lønn	540 300	552 400	561 900	571 200	578 700	595 300	600 000
Beregnet poengtall	5,89	5,92	5,87	5,78	5,74		

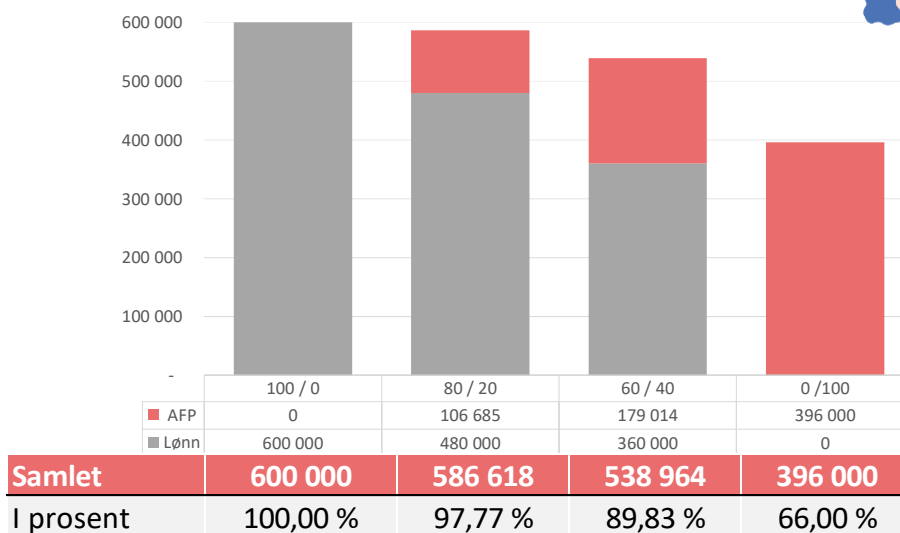
Eksempel: gradert AFP 62 til 65 år

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

67

Eksempel: gradert AFP 65 til 67 år

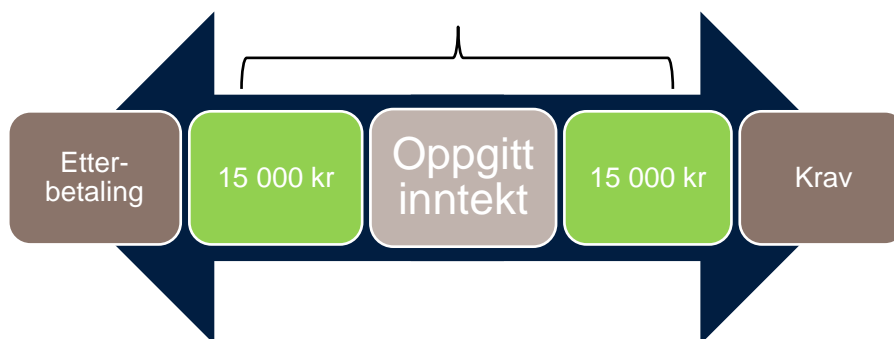

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

68

Toleransebeløp og etteroppgjør

- Det tolereres et avvik mellom oppgitt forventet inntekt og faktisk inntekt på inntil 15 000 kroner (årsbeløp)
- Etteroppgjør skjer dersom avviket mellom oppgitt forventet inntekt og faktisk inntekt er mer enn 15 000 kroner
- Selvstendig ansvar for melding av inntekt!

Inntekt som ikke avkorter AFP

- Gavepensjon fra arbeidsgiver
- Inntekt som er ervervet før pensjonering, men som kommer til utbetaling etter pensjonering - f.eks. royalties og feriepenger

Valgmuligheter

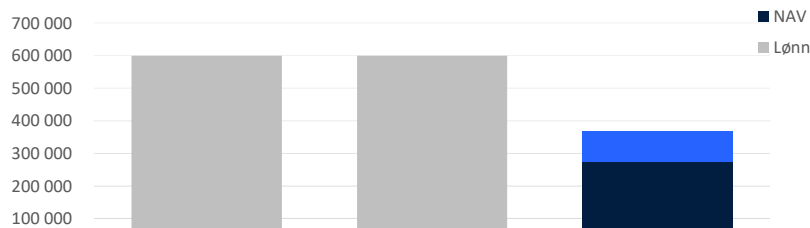
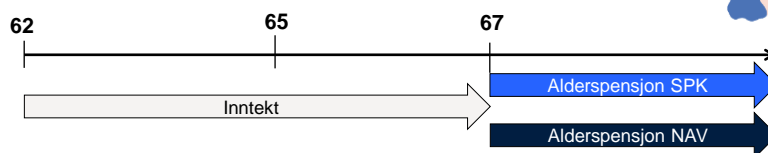
For deg som er født til og med 1962

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

71

Arbeide til 67 år

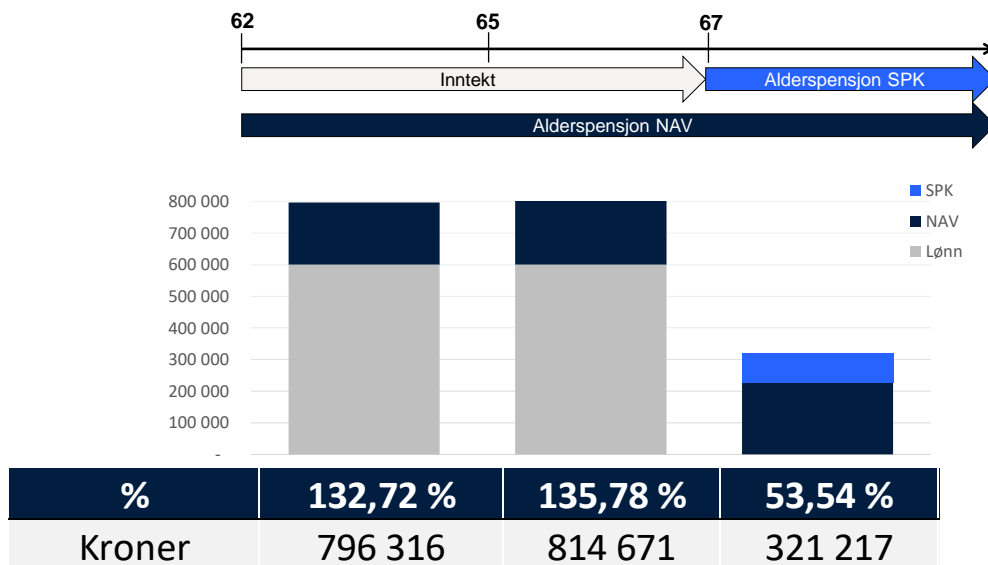

%	100,00 %	100,00 %	61,50 %
Kroner	600 000	600 000	368 987

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

72

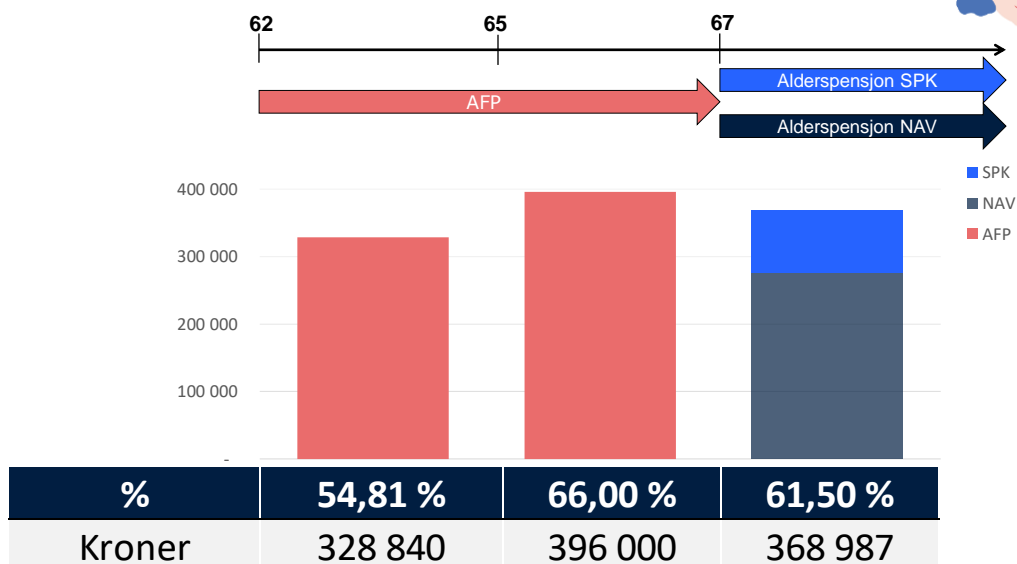
Arbeide til 67 år og ta ut alderspensjonen fra NAV før 67 år

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

73

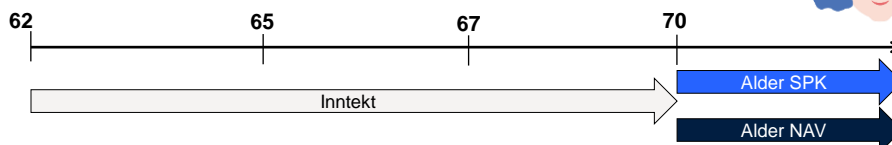
Fratre med AFP

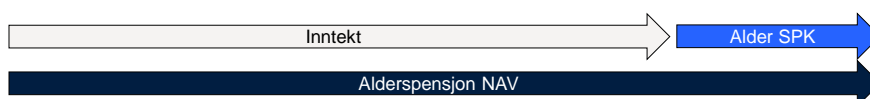
SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

74

Arbeide til 70 år

%	100,00 %	100,00 %	100,00 %	69,35 %
Kroner	600 000	600 000	600 000	416 103

%	132,72 %	135,78 %	138,02 %	52,18 %
Kroner	796 316	814 671	828 136	313 098

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

75

Uførepensjon

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

76

76

Uførepensjon fra SPK

- Du har rett til uførepensjon ved skade eller sykdom fra første dag du er medlem av Statens pensjonskasse
 - Du beholder retten til uførepensjon i inntil to år ved permisjon uten lønn
- Karensvurdering
 - Om arbeidsevne reduseres innen 2 år etter oppstart i stilling eller økt stillingsprosent
- Beregnes som en prosent av lønnen på uføretidspunktet
- Minste uføregrad er 20 %
- Avkortes hvis tjenestetid er mindre enn 30 år
 - Får medregnet opptjeningstid som om man stod i stilling til fylte 67 år/aldersgrensen for stillingen

Forløpet ved mulig uførhet

Delvis eller helt bortfall av arbeidsinntekt

Om man er minimum 20% og mindre enn 50% ufør

Sykepenges

Uførepensjon Statens pensjonskasse

Om man er 50% ufør eller mer

Sykepenges

Arbeidsavklaringspenger NAV

Varig uføretrygd NAV

Uførepensjon Statens pensjonskasse

Mellom 20 og 50% uføregrad

69% av lønn opp til 12 G

+

25% av 1 G

×

Tjenestetid til 67 år

×

Pensjonsgrad < 50%

=

Uførepensjon
fra SPK

50% uføregrad eller mer

Folketrygd
66% av lønn opp til 6 G

+

3% av
lønn opp til 6 G

+

69% av
lønn 6 G til 12 G

+

25% av 1 G

×

Tjenestetid til 67 år

×

Pensjonsgrad > = 50%

Uførepensjon og inntekt

- Pensjonen reduseres dersom pensjonisten har inntekt som overstiger en inntektsgrense
 - Inntektsgrensen tilsvarer den inntekt pensjonisten er forutsatt å kunne skaffe seg etter uførheten
 - Om det er innvilget varig uføretrygd i folketrygden, legges et fribeløp til inntektsgrensen. Fribelet er 0,4 G
- Uførepensjonen avkortes mot inntekt utover inntektsgrensen
 - Dvs. avkortes ikke mot stillingens størrelse
 - Dersom man får en lønnsøkning uten at man endrer stillingsprosenten, kan man søke om forhøyet inntektsgrense
- Etteroppgjør når ligningen er klar
 - Reberegning av uføregrad. OBS. Minste uføregrad er 20%

Etterlattepensjon

Hvem kan ha rett på etterlattepensjon etter deg?

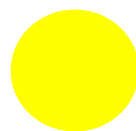
Ektefelle (på dødstidspunktet)

Samboer

Fraskilt(e) ektefelle(r)

Barn (under 20 år)

Vilkår – Ektefelle (på dødstidspunktet)

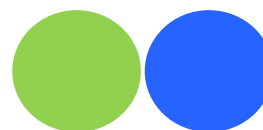
- Automatisk rett til etterlattepensjon, med følgende unntak:
 - Medlemmet dør innen 1 år etter
 - Tilsetting
 - Ekteskap ble inngått og dødsfallet skyldes sykdom som medlemmet led av ved tilsettingen eller vielsen og som en av ektefellene må antas å ha kjent til
- Hvis den etterlatte gifter seg på nytt, bortfaller retten til etterlattepensjonen

Vilkår – Fraskilt(e) ektefelle(r)

- Ekteskapet må ha vart i minst 10 år
- Den fraskilte må ha vært minst 45 år ved skilsmissen
- Avdøde må ha vært medlem i SPK før skilsmissen fant sted
- Den fraskilte kan ikke ha giftet seg på nytt
- Retten til etterlattepensjon kan ikke være fraskrevet ved skilsmissen
 - MEN: Selv om retten er fraskrevet, vil pensjonen likevel utbetales dersom det ikke finnes andre pensjonsberettigede etter avdøde

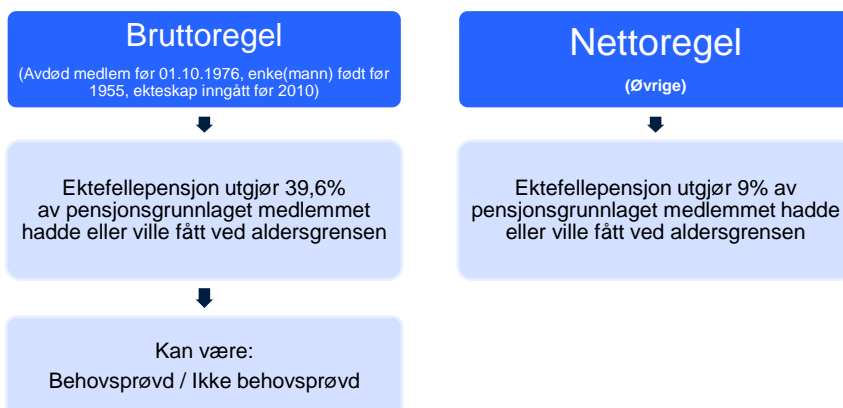
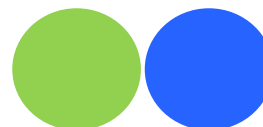
Flere pensjonsberettigede

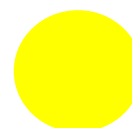
- Dersom to eller flere gjenlevende ektefeller oppfyller vilkårene skal pensjonen deles i forhold til antall påbegynte år hver av dem var gift med avdøde
- For eksempel:

Avdøde var til sammen gift i 27 år	
Ektefelle 1: 22 år	Ektefelle 2: 5 år
22/27	5/27

Etterlattepensjon – ulike regler

Barnepensjon

- Utgjør 15% av avdødes pensjonsgrunnlag
- Avkortes dersom avdøde ikke hadde full opptjening
- Utbetales til barnet er 20 år
- Ingen inntektsprøving eller samordning

Boliglån

89

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

89

Boliglån i SPK

Hvem kan søke?

Yrkesaktive medlemmer og pensjonister i Statens pensjonskasse

Hvor mye kan du låne?

Inntil 2,3 millioner per SPK-medlem i husstanden

Hva kan du låne til?

Kjøp av bolig, refinansiering, modernisering, skifteoppgjør

Sikkerhet:

 Pant i egen bolig innenfor 80% av verdien av boligen
SPK kan etter vurdering akseptere å stå med annen prioritet

Rente:

 Nominell rente p.t. er 2,96 %
(3,346 % fra 1. mars 2023)

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

 NB: Slutter du i staten, må du tilbakebetale hele lånet, eller tåle en høyere rente
(gjelder ikke når du slutter fordi du går av med pensjon)

90

90

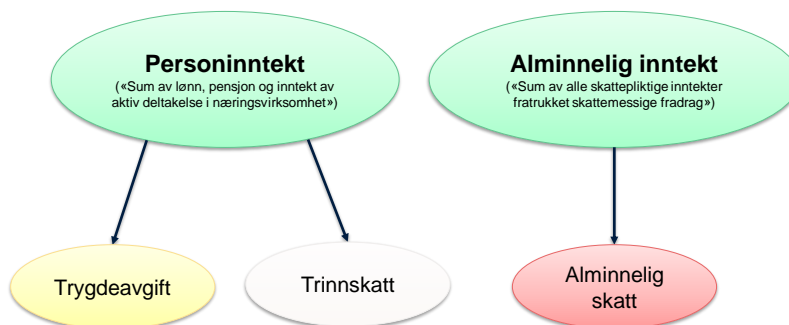
Skatteberegning

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

91

To forskjellige inntektsbegreper

Tre vanlige skattetrekksposter

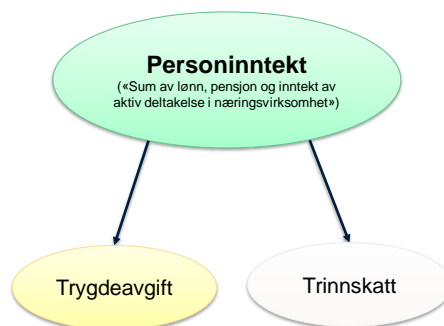

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

92

Personinntekt

- Beregningsgrunnlag for trygdeavgift og trinnskatt
- Arbeidsinntekt
- Pensjonsinntekt
- Næringsinntekt
- «Sum av lønn, pensjon og inntekt av aktiv deltakelse i næringsvirksomhet»

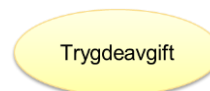

Trygdeavgift

Går til finansiering av folketrygden

Trekkprosenten avhenger av type inntekt:

- Lønnsinntekt: 8,0%
 - Arbeidsinntekt
 - Uførepensjonsytelser (uførepensjon, AAP, uføretrygd)
- Pensjonsinntekt: 5,1%
 - Alderspensjon fra NAV og SPK
 - AFP
 - Særalderspensjon
 - All inntekt og pensjon etter fylte 70 år

Trinnskatt

Trinnskatt

- Progressiv beskatning
- Ingen forskjell på lønns- og pensjonsinntekt

Inntektsnivå →					
	Trinn 1	Trinn 2	Trinn 3	Trinn 4	Trinn 5
					Sats: 17,4%
				Sats: 16,4%	2 000 000 →
			Sats: 13,4%	969 200 – 1 999 999	
		Sats: 4,0%	643 800 – 969 199		
	Sats: 1,7%	267 900 – 643 799			
Sats: 0%	190 350 – 267 899				
0 – 190 349					

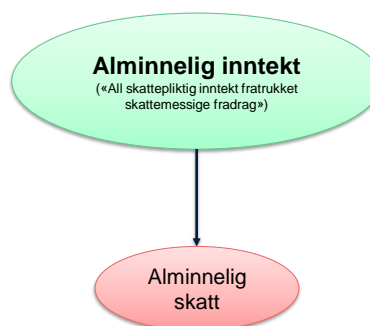
Satsene gjelder for 2022

Alminnelig inntekt

Sum av alle skattepliktige inntekter fratrukket skattemessige fradrag

Skattemessige fradrag

- Minstefradrag
 - Lønnsinntekt: 46% av personinntekt, men maksimalt 109 950 kroner
 - Pensjonsinntekt: 40% av personinntekt, men maksimalt 90 800 kroner
 - Hvis både lønns- og pensjonsinntekt:
 - summen av de to minstefradragene, men maks. 109 950 kroner
- Andre fradrag
 - Gjeldsrenter, fagforeningskontingent m.m.
- Personfradrag (58 250 kroner)
 - Generelt bunnfradrag

Alminnelig skatt

Alminnelig
skatt

- Går til stat, fylkeskommune og kommune
- Alminnelig skattesats er 22% (2022)
- Denne skattesatsen er flat
- Unntak for personer bosatt i Troms og Finnmark fylke*
(«Finnmarksfradraget» - Fradrag på 20 000 kroner (2022))

* Unntaket gjelder ikke for personer bosatt i kommunene Balsfjord, Bardu, Dyrøy, Gratangen, Harstad, Ibestad, Kvæfjord, Lavangen, Målselv, Salangen, Senja, Sørreisa, Tjeldsund og Tromsø

Skattefradrag på pensjon

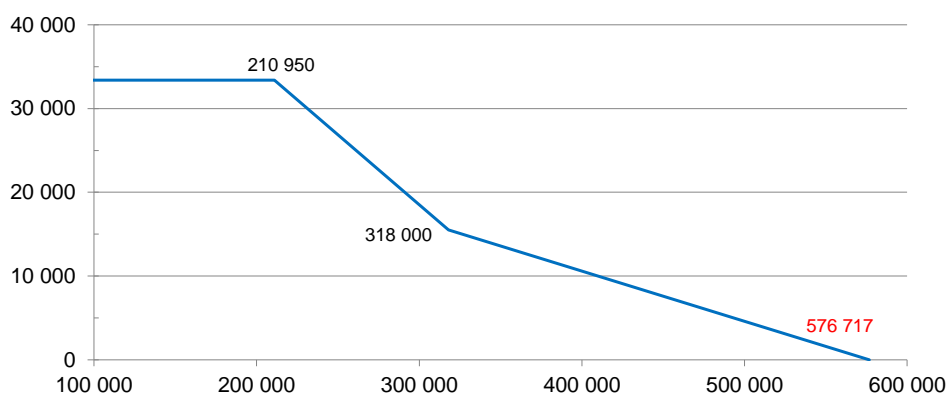
- Gjelder for:
 - Alderspensjon etter folketrygdloven
 - AFP
 - Tjenestepensjon sammen med alderspensjon etter folketrygdloven
- Gjelder ikke for:
 - Uførepensjon
 - Tjenestepensjon alene

Beregning av skattefradrag på pensjon

- Jo høyere pensjonsinntekt, jo lavere skattefradrag
- Skattefradraget reduseres gradvis ettersom pensjonsinntekten stiger

Størrelse på pensjonsinntekt	Skattefradrag
Fullt skattefradrag er 33 400 kroner	
Hvis pensjonsinntekten er under 210 950 kroner får man fullt skattefradrag	33 400 kroner
Skattefradraget reduseres med 16,7% av pensjonsinntekt mellom 210 950 og 318 000 kroner	Maks reduksjon: -17 877 kroner
Skattefradraget reduseres med 6% av pensjonsinntekt mellom 318 000 og 576 717 kroner	Maks reduksjon: -15 523 kroner
Hvis pensjonsinntekten er høyere enn 576 717 kroner får man ikke noe skattefradrag	

Nedtrapping av skattefradrag

Skatteberegning for June Andersen (2022)

Uttak	66 år	67 år
Lønn	600 000	
AFP		
Alderspensjon NAV		275 906
Alderspensjon SPK		93 081
Sum før skatt	600 000	368 987
Prosent av grunnlag	100 %	61,50 %

Brutto pensjon vs
bruttolønn: 61,50 %

Sum skatt	157 598	60 103
Sum etter skatt	442 402	308 884

Netto pensjon vs nettolønn: 69,82 %

Utrekning av skatt

Alminnelig skatt	94 996	48 386
Trygdeavgift	48 000	18 818
Trinnskatt	14 602	5 362
Skattefradrag pensjon	-	12 463
Sum skatt	157 598	60 103
Årlig skatteprosent (snitt)	26,27 %	16,29 %

Skatteberegning for June Andersen (2022)

Gitt at hun tok ut alderspensjon v/62 år

Uttak	66 år	67 år
Lønn	600 000	
AFP		
Alderspensjon NAV	223 964	223 964
Alderspensjon SPK		93 081
Sum før skatt	823 964	317 045
Prosent av grunnlag	137,33 %	52,84 %

Bruttopensjon vs
bruttolønn: 52,84 %

Sum skatt	212 959	40 730
Sum etter skatt	611 005	276 315

Netto pensjon vs nettolønn: 62,46 %

Utrekning av skatt

Alminnelig skatt	144 268	36 959
Trygdeavgift	59 422	16 169
Trinnskatt	40 496	3 284
Skattefradrag pensjon	- 31 227	- 15 682
Sum skatt	212 959	40 730
Årlig skatteprosent (snitt)	25,85 %	12,85 %

Nyttige nettsider

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

103

Pensjonsbloggen på www.spk.no

PENSJONSBLOGGEN
En blogg om pensjon fra Statens pensjonskasse
[Hjem](#) [Om bloggen](#) [Nyhetdebrev](#)

TENER DU MEIR ENN 80 AV PROSENT AV INNTEKTA DU HADDE FØR DU BLEI UFOREPENSJONIST, STOPPAR UFOREPENSJONEN DIN

PUBLISERT 3. JULI 2021 AV LARS MARTIN HORNØY

Meld frå om du ser du kjem til å tene meir enn du trodde. Meld heller inn ein gong for mykje enn ein gong for lite. Foto: iStock

Dersom du ikkje kan jobbe like mykje som før på grunn av skade eller sjukdom, kan du ha rett på uførepensjon frå oss. Pensjonen dekker inn delar av inntektstapet du får sidan du ikkje kan jobbe like mykje som før.

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

LETER DU ETTER NOE?

ABONNER PÅ PENSJONSBLOGGEN

Du kan enkelt følge med på innleggene du interesserer deg for. Les i ro og mak når det passer deg.

Meld deg på vårt nyhetsbrev her.

NYE INNLEGG

- Tener du meir enn 80 av prosent av inntekta du hadde før du blei uførepensjonist, stoppar uførepensjonen din
- Ny pensjonskonto gjeld ikkje offentlig tenestepensjon
- Nye reglar for samordning av ektefellepensjon for deg fødd i 1954-1962
- Er du fødd i 1954, er du ein av dei aller første som blir omfatta av dei nye samordningsreglane nå i 2021
- Har du endringar i lønna etter lønnsoppdateret? Da må du seie frå til oss med ein gong

SPK I ANDRE KANALER

[f](#) [t](#) [in](#)

104

www.nav.no

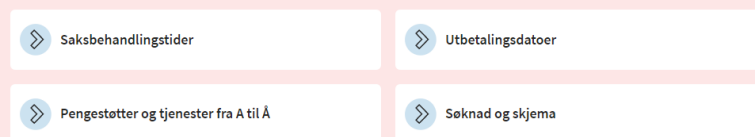
nav Privat Arbeidsgiver Samarbeidspartner

Meny Søke Logg inn

Hva kan vi hjelpe deg med?

Snarveier

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

105

www.norskpensjon.no

Særlig nyttig for de som har lang opptjeningstid fra privat sektor

Også opptjening fra offentlig sektor vises her, men kan være noe mangelfull

Norsk Pensjon

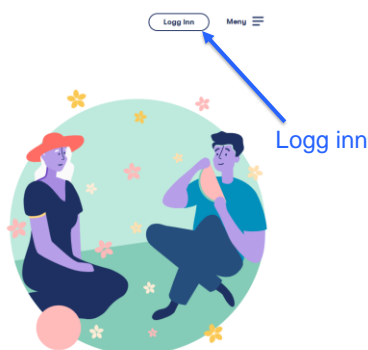
Dine pensjonsordninger

Her får du:

- Oversikt over dine pensjonsavtaler, aktiv opptjening og tidligere opptjening
- Beregning av hva du vil få utbetalt i pensjon
- Mulighet til å reservere pensjonskapitalbevis mot flytting til egen pensjonskonto

Logg inn

Får du ikke logget inn?

Om pensjon

Pensjonen din kan bestå av tre deler; folietrygd, tjenestepensjon/ AFP og for noen individuelle

Om oss

Norsk Pensjon er eid av syv livsforsikringselskaper. Formålet er å al innbuasere i Norge en samlet oversikt

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

106

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

107

Hvordan komme i kontakt med oss?

📞 22 24 15 00 💬 Chat

Mandag til fredag 08:00 -
15:00

Kontakt oss

Person Arbeidsgiver

Person

Bruk kontaktskjema på Min side for å sende inn spørsmål eller laste opp dokumentasjon vi har bedt om i forbindelse med sak

[Gå til kontaktskjema](#)

Andre telefonnummer

For utlandet:
[+47 22 24 15 00](#)

For stortingsrepresentanter:
[+47 22 24 17 02](#)

Pensjonsordningen for apotek:
[+47 22 24 15 70](#)

Postadresse

Postboks 10 Skøyen, 0212
Oslo

SPK | STATENS
PENSJONSKASSE

108